

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä. Ehdotuksen mukaan Euroopan yhteisöjen palveluksessa oleva virkamies ja tilapäiseen henkilökuntaan kuuluva, joka on siirtänyt eläkeoikeutensa Suomesta Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään ja joka ei saa yhteisöissä oikeutta vastaaiseen eläkkeeseen, voi palauttaa koko Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmässä karttunutta eläkeoikeutta vastaavan vakuutusmatemaattisen arvon takaisin Suomen työeläkejärjestelmään. Henkilön ei olisi enää mahdollista valita, palauttaako hän Suomeen koko eläkeoikeutensa vai osan yhteisöjen hallinnolta saamastaan erorahasta. Ehdotuksen mukaan Euroopan yhteisöjen palvelukseen lähtevän henkilön ei enää tarvitsisi

tehdä Eläketurvakeskuksen kanssa sopimusta eläkeoikeuden palauttamisesta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin mahdollisuus vähentää siirrettävän eläkeoikeuden pääoma-arvosta maksamattomat yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkevaikutusmaksut.

Esitys sisältää siirtymäsäännöksen, joka koskee niitä virkamiehiä ja tilapäiseen henkilökuntaan kuuluvia, jotka ovat tehneet eläkeoikeuden siirtoa koskevan hakemuksen ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Näiden henkilöiden osalta ehdotus takaa voimassa olevan lain mukaiset oikeudet valita erorahan saamisen ja koko eläkeoikeuden palauttamisen välillä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Euroopan yhteisöjen palveluksessa olevien virkamiesten ja tilapäisen henkilökunnan työskentelyn ehdoista säädetään Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja näiden yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta sekä yhteisöjen virkamiehiin tilapäisesti sovellettavien

erityisten toimenpiteiden laatimisesta annetussa neuvoston asetuksessa (*ETY, Euratom; EHTY*) N:o 259/68, jäljempänä henkilöstöasetus, ja sen liitteissä. Yhteisöjen palveluksessa olevan henkilön eläkejärjestelmä määrittellään henkilöstöasetuksen liitteessä VIII. Sääntösten mukaan henkilöllä on aina halutesaan oikeus siirtää kansallisessa järjestelmässä ansaitsemansa eläkeoikeudet yhteisö-

jen eläkejärjestelmään. Vastaavasti henkilöllä on hänen palveluksensa päätyttyä joko oikeus eläkkeeseen yhteisöistä tai oikeus siirtää yhteisöiltä saamiaan vanhuuseläkeoikeuksia vastaava vakuutusmatemaattinen arvo uuteen eläkejärjestelmään tai oikeus erorahaan. Säännösten tavoitteena on turvata kertyneen eläkeoikeuden säilyminen tilanteissa, jolloin henkilö siirtyy jäsenvaltion eläkejärjestelmän piiristä yhteisöjen eläkejärjestelmän piiriin ja päinvastoin.

Henkilöstöasetuksen säännökset ovat sellaisenaan voimassa olevaa oikeutta, ja ne velvoittavat jäsenmaita luomaan eläkeoikeuden siirron mahdollistavan kansallisen järjestelmän. Euroopan yhteisöjen palveluksessa olevalle henkilölle eläkeoikeuden siirto on vapaaehtoista.

Laki eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä (165/1999), jäljempänä eläkesiirtolaki, on säädetty toteuttamaan henkilöstöasetuksen säännösten mukainen siirtojärjestelmä Suomessa.

2. Nykytila

Henkilöstöasetuksessa säädetään palvelussuhteen muiden ehtojen lisäksi virkamiesten ja tilapäiseen henkilökuntaan kuuluvien oikeudesta siirtää eläkeoikeutensa Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään. Heidän palveluksensa päätyttyä ilman oikeutta vastaiseen eläkkeeseen Euroopan yhteisöistä henkilöstöasetus säättää oikeudesta siirtää virkamiehen ansaitsema eläkeoikeus toiseen eläkejärjestelmään. Jos tämä ei ole mahdollista, henkilöllä on oikeus saada Euroopan yhteisöiltä eroraha.

Vanhuuseläkkeeseen oikeutettuja ovat kymmenen vuotta yhteisöjen palveluksessa työskennellyt henkilö ja 60 vuotta täyttävä henkilö, vaikka hän ei olisikaan työskennellyt yhteisöissä kymmentä vuotta.

Eläkesiirtolaki koskee niitä Euroopan yhteisöjen palvelukseen siirtyviä virkamiehiä ja tilapäiseen henkilökuntaan kuuluvia, jotka haluavat siirtää Suomessa kertyneen eläkeoikeutensa Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään. Jos heidän palveluksensa päättyy ilman oikeutta vastaiseen eläkkeeseen Euroopan yhteisöistä, he voivat palauttaa eläke-

oikeutensa tai erorahan osan Suomen eläkejärjestelmään. Eläkesiirtolain eläkeoikeutta ja erorahaa koskeva palautusjärjestelmä on luotu sen tulkinnan varaan, joka lakia laadittaessa henkilöstöasetuksesta on ollut. Tämän tulkinnan mukaan alle kymmenen vuotta Euroopan yhteisöissä palvelut alle 60-vuotias virkamies, jolla ei ole oikeutta vastaiseen eläkkeeseen Euroopan yhteisöistä, voisi henkilöstöasetuksen säännösten mukaan valita joko hänelle maksettavan erorahan tai palauttaa jäsenmaan eläkejärjestelmään koko Euroopan yhteisöjen palveluksessa syntyntä eläkeoikeutta vastaavan vakuutusmatemaattisesti lasketun pääoma-arvon (rahastosiirto). Henkilöllä olisi siis valinta-oikeus erorahan maksamisen tai rahastosiirron välillä, jos jäsenmaa on tehnyt mahdolliseksi rahastosiirron palauttamisen kansalliseen eläkejärjestelmään. Jos jäsenmaa ei ole luonut eläkeoikeuden palauttamisen mahdollistavaa järjestelmää tai siinä on joitain rajoituksia, vain erorahan maksaminen on mahdollista.

Eläkesiirtolaki mahdollistaa rahastosiirron tekemisen ja virkamiehelle maksetun erorahan osan palauttamisen Suomen työeläkejärjestelmään. Palauttamisen edellytyksenä on molemmissa tapauksissa, että henkilö on ollut Suomen eläkejärjestelmän piirissä, siirtänyt Suomesta eläkeoikeutta yhteisöjen järjestelmään ja tehnyt ennen siirtoa sopimuksen Eläketurvakeskuksen kanssa eläkeoikeuden palauttamisesta.

Euroopan yhteisöjen komissio on aikanaan käynyt läpi esityksen eläkesiirtolaiksi ja sen sopivuuden henkilöstöasetuksen kanssa.

Euroopan yhteisöjen komissio on sittemmin ilmoittanut henkilöstöasetuksen erilaisesta tulkinnasta, jonka mukaan henkilöllä ei ole valintamahdollisuutta erorahan ja rahastosiirron välillä. Komission mukaan henkilöstöasetusta sovelletaan siten, että alle 60-vuotiaalla virkamiehellä, jonka palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy ilman oikeutta vastaiseen eläkkeeseen yhteisöistä, on ensi sijassa oikeus siirtää yhteisöiltä saamiaan vanhuuseläkeoikeuksia vastaava vakuutusmatemaattinen arvo takaisin jäsenvaltion eläkejärjestelmään. Euroopan yhteisöjen hallinto tutkii jokaisessa yksittäistapauksessa,

onko rahastosiirto henkilön kohdalla mahdollinen. Ainoastaan silloin, jos vastaanotettava jäsenvaltio ilmoittaa, ettei rahastosiirto ole mahdollinen kyseisessä tapauksessa, yhteisöjen hallinto maksaa erorahan. Näin voi tapahtua silloin, kun eläkejärjestelmä ei mahdollista eläkeoikeuden palauttamista tai järjestelmässä on sellaisia rajoituksia, jotka estävät yksittäistapauksessa siirron tekemisen. Euroopan yhteisöjen hallinto saattaa esimerkiksi katsoa, ettei rahastosiirto ole mahdollinen, jos kyseessä olevan siirron osalta siirtosäännöt käytännössä johtavat eläkeoikeuden huomattavaan heikkenemiseen. Eläkesiirtolain mukaisia eläkeoikeuden siirtoja on tehnyt vuodesta 1995 alkaen noin 460 henkilöä. Sopimuksen Eläketurvakeskuksen kanssa on tehnyt noin 80 % eläkeoikeutensa siirtäneistä. Eläkeoikeuden siirtoa koskevia hakemuksia on tällä hetkellä vireillä 118. Eläkeoikeuksia ei ole vielä palautettu yhteisöjen eläkejärjestelmästä takaisin Suomen työeläkejärjestelmään.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että eläkesiirtolaki muutettaisiin vastaamaan komission ilmoittamaa henkilöstöasetuksen säännösten tulkintaa. Vaikka henkilöstöasetuksen säännökset ovat suoraan sovellettavia, esityksessä katsotaan tarpeelliseksi eläkesiirtolain säännösten saattaminen henkilöstöasetuksen säännösten soveltamistapaa vastaaviksi, jotta eläkesiirtolaki ja henkilöstöasetuksen soveltamistapa eivät olisi keskenään ristiriidassa. Esityksen tavoitteena on myös yksinkertaistaa ja selkiyttää eläkesiirtoon liittyvää menettelyä. Esityksen mukaan virkamies tai tilapäiseen henkilökuntaan kuuluva voi palauttaa Euroopan yhteisöistä koko yhteisöjen eläkejärjestelmän mukaan karttunutta eläkeoikeutta vastaavan pääoma-arvon. Tämä summa sisältää aikanaan Suomesta siirretyyn eläkeoikeuden lisäksi yhteisöissä kertyneen eläkeoikeuden. Palauttamisen edellytyksenä olisi, että henkilö on kuulunut Suomen eläkejärjestelmään ja siirtänyt Suomesta eläkeoikeutensa yhteisöjen järjestelmään. Palautuksen voisi tehdä vain sellainen virkamies

tai tilapäiseen henkilökuntaan kuuluva, jolle ei ole syntynyt oikeutta vastaiseen eläkkeeseen yhteisöistä.

Erorahan osan palauttaminen ei olisi enää mahdollista. Koska Suomessa on tehty mahdolliseksi rahastosiirron tekeminen, Euroopan yhteisöjen hallinto ei tämän vuoksi maksa erorahaa henkilölle, joka on palauttamassa Suomeen.

Uuden lain voimaantultua ei enää edellytetäisi, että henkilö on tehnyt ennen rahastosiirtoa eläketurvakeskuksen kanssa sopimuksen eläkeoikeuden palauttamisesta. Sopimuksen tärkeimpänä sisältönä on ollut siirron hakijan Euroopan yhteisöjen hallinnolle antama valtuutus erorahan osan palauttamiseen Suomen eläkejärjestelmään. Edellytys, että henkilö on siirtänyt Suomesta eläkeoikeutta yhteisöjen järjestelmään, säilyisi ennallaan.

Koska nykyinen eläkesiirtolaki mahdollistaa valintamahdollisuuden rahastosiirtona tehtävän palautuksen ja erorahan saamisen välillä, tämä mahdollisuus on haluttu taata myös uuden lain voimaantultua niille henkilöille, jotka ovat tehneet eläkesiirtoa koskevan hakemuksen ennen uuden lain voimaantuloa. Edellytys ennakkosopimuksen tekemisestä Eläketurvakeskuksen kanssa pysyisi voimassa heidän osaltaan. Järjestely mahdollistaa sen, että henkilö saa halutessaan erorahan rahastosiirron sijasta ja henkilö voi halutessaan palauttaa osan erorahasta Suomen työeläkejärjestelmään. Ennen uuden lain voimaantuloa eläkesiirtohakemuksen tehneelle henkilölle, joka ei ole tehnyt sopimusta Eläketurvakeskuksen kanssa, Euroopan yhteisöjen hallinto maksaa aina erorahan. Myös hänen osaltaan järjestely säilyy muuttumattomana.

Siirtojärjestelmän toteuttamisen edellytyksenä on ollut Suomen ja Euroopan yhteisöjen tekemä sopimus henkilöstöasetuksen liitteen VIII artiklojen 11 ja 12 soveltamisesta. Sopimus sisältää eläkesiirtojärjestelmän toimeenpanoon liittyviä menettelyllisiä säännöksiä. Sopimusta on muutettava esitettyjä lainmuutoksia vastaavilta osin. Sopimus ei sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai vaadi muuten Eduskunnan hyväksymistä. Eläkesiirtolain 15 § valtuuttaa asianomaisen ministeriön eli sosiaali- ja terve-

ysministeriön tekemään sopimuksen siirtoon liittyvistä toimenpiteistä.

Esityksen mukaan tehtäisiin myös mahdolliseksi vähentää siirrettävän eläkeoikeuden pääoma-arvosta maksamattomat yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkevakuutusmaksut. Vähennys tehtäisiin siirrettävän eläkeoikeuden pääoma-arvoa koskevassa päätöksessä. Esitys ei liity henkilöstöasetuksen säännöksiin, vaan sen tarkoituksena on mahdollistaa maksamattomien vakuutusmaksujen periminen.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole suuria taloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia. Eläkeoikeuden siirtämisen käytännön tehtävistä huolehtii Eläketurvakeskus, joka sopii Euroopan yhteisöjen hallinnon kanssa tarpeellisista muutoksista eläkeoikeuden siirtoon liittyviin menettelyihin. Palautuvalle eläkeoikeudelle laskeetaan sen pääoma-arvon perusteella vapaakirjaeläkeoikeus. Palautuvista eläkeoikeuksista huolehtii Valtiokonttori, joka ottaa vapaakirjan hoitaakseen. Esityksellä ei ole vaikutuksia Valtiokonttorin tehtäviin. Esitys selkiyttää ja yksinkertaistaa Eläketurvakeskuksen hoitamaa eläkesiirtomenettelyä.

Esitys ei muuta niitä Euroopan yhteisöjen

virkamiehen tai tilapäiseen henkilökuntaan kuuluvan henkilön oikeuksia tai velvollisuuksia, jotka heillä henkilöstöasetuksen mukaan on. Esitetty laki kuitenkin muuttaa jonkin verran eläkesiirrossa Suomessa noudatettavaa menettelyä hakijan ja hallinnon kannalta selkeämmäksi. Voimaantulosäännöksellä taataan ennen lain voimaantuloa eläkesiirtohakemuksen tehneille henkilöille se asema, joka heillä on voimassa olevan eläkesiirtolain mukaan.

Maksamattomien yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkevakuutusmaksujen vähentäminen siirrettävän eläkeoikeuden pääoma-arvosta vähentää jonkin verran valtion menoja.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Eläketurvakeskusta, Valtiokonttoria, Tapaturmavakuutuslaitosten liittoa, Maatalousyrittäjien eläkelaitosta, Kansaneläkelaitosta, valtiovarainministeriötä, ulkoasiainministeriötä, Kuntien eläkevakuutusta, Työeläkelaitosten liittoa, Eläkesäätiöyhdistystä, Vakuutuskassojen yhdistystä, Suomen Pankkia ja Kirkkohallitusta. Lisäksi on kuultu asian kannalta keskeisimpiä työmarkkinaosapuolia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

3 §. *Yhdyslaitos*. Pykälän 2 momentin 4 kohta ehdotetaan kumottavaksi, koska siinä asetetaan eläketurvakeskuksen tehtäväksi solmia eläkesiirron hakijan kanssa sopimus eläkeoikeuden palauttamisesta.

4 §. *Oikeus siirtoon ja siirrettävä eläkeoikeus*. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, joka koskee maksamattomien yrittäjien eläkevakuutusmaksujen ja maatalousyrittäjien eläkevakuutusmaksujen vähentämistä siirrettävän eläkeoikeuden pääoma-arvosta. Eläkeoikeuden siirtäminen rin-

nastetaan yleisesti eläkeoikeuden laskennan näkökulmasta eläketapahtumaan. Jos yrittäjän tai maatalousyrittäjän maksamattomat vakuutusmaksut ovat jo vanhentuneet, ne pienentävät eläkkeen perusteena olevaa tuloa myös eläkesiirtotapauksissa. Maksamattomat eläkevakuutusmaksut, jotka eivät ole vanhentuneet, voidaan vähentää yrittäjien eläkelain (468/1969) 12 §:n ja maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 12 §:n mukaan eläkkeestä. Eläkesiirtotapauksessa maksamattoman eläkevakuutusmaksun vähentämiselle on luotava uusi menettely. Toimivaltainen eläkelaitos voisi todeta eläkesiirto-

lain 7 §:ssä tarkoitettussa päätöksessä, että siinä ilmoitettu eläkeoikeus on siltä osin ehdollinen kuin siihen kohdistuu maksamattomia eläkevakuutusmaksuja. Jos eläkesiirron hakija ei maksa näitä maksuja siihen mennessä, kun Eläketurvakeskus antaa päätöksensä siirrettävän eläkeoikeuden määrästä eläkesiirtolain 9 §:n nojalla, Eläketurvakeskus vähentää eläkeoikeuden nojalla laskettava pääoma-arvosta maksamattomat vakuutusmaksut ennen eläkesiirtolain 6 §:n mukaisen koron laskemista ja ennen eläkesiirtoa yhteisöjen eläkejärjestelmään. Esitetyllä menettelyllä eläkeoikeutensa yhteisöjen järjestelmään siirtävät yrittäjät ja maatalousyrittäjät asetetaan maksamattomien vakuutusmaksujen osalta yhdenvertaiseen asemaan muiden yrittäjien ja maatalousyrittäjien kanssa.

8 §. *Sopimus eläkeoikeuden palauttamisesta.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska sopimuksia ei enää tehtäisi eikä sopimus olisi edellytys eläkeoikeuden palauttamiseksi takaisin Suomen eläkejärjestelmään. Tämä johtuu siitä, että sopimuksen sisältönä on siirron hakijan yhteisöille antama valtuutus maksaa osa erorahasta Suomen eläkejärjestelmään. Erorahan osan palauttaminen Suomen työeläkejärjestelmään ei olisi enää mahdollista.

9 §. *Siirron toteuttaminen.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläkesiirtoa koskevan päätöksen antamisajankohta ei olisi enää riippuvainen 8 §:ssä mainitun sopimuksen tekoajankohdasta.

12 §. *Eläkeoikeuden palauttaminen.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläkeoikeuden palauttamista koskevista edellytyksistä poistetaan 8 §:ssä mainittu Eläketurvakeskuksen kanssa tehtävä sopimus. Eläkeoikeuden voisi palauttaa yhteisöjen eläkejärjestelmästä Suomen työeläkejärjestelmään, jos henkilö on aikanaan kuulunut siihen ja hänen palveluksensa yhteisöissä päättyy hänen saamatta mainitun palveluksen perusteella oikeutta vastaiseen eläkkeeseen.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Euroopan yhteisöistä palautettava summa (palautusmäärä) olisi koko Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän mu-

kaan karttunutta eläkeoikeutta vastaava pääoma-arvo (rahastosiirto). Rahastosiirtona toteutettavan palautuksen menettelyssä ei tapahtuisi muutoksia. Erorahan osan käyttäminen palautusmäärän perusteena poistettaisiin. Euroopan yhteisöjen hallinto ei maksa henkilöstösäännön mukaan erorahaa, jos rahastosiirto on mahdollinen eläkeoikeuden vastaanottavassa järjestelmässä.

Palautuvalle eläkeoikeudelle lasketaan sen pääoma-arvon perusteella vapaakirjaeläkeoikeus. Jos eläkkeensaaja katsoo, ettei hänelle vapaakirjan perusteella myönnetty eläke ole lain ja sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien vapaakirjan ehtojen mukainen, hän voi hakea eläkesiirtolain 14 §:n mukaan päätökseen muutosta siten kuin valtion eläkelaisissa (280/1966) säädetään.

13 §. *Palauttamisen oikeusvaikutukset.* Pykälän 2 momentissa säädetään, että eläkkeen yhteensovitusperusteena voidaan käyttää myös yhteisöjen eläkkeen perusteena olevaa palkkaa, jos eläkeoikeuden palauttaminen on toteutettu rahastosiirtona. Koska palautusta ei voi esityksen mukaan tehdä muuna kuin rahastosiirtona, 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan tarpeetomana maininta rahastosiirrosta.

Voimaantulosäännökset

Lain olisi tultava voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi soveltamisäännös, jonka mukaan esitettyä lakia sovelletaan eläkeoikeuden siirtoon, jota koskeva hakemus on tehty lain voimaantulon jälkeen. Kuitenkin esitetyn lain 4 §:n 3 momenttia, joka koskee maksamattomien eläkevakuutusmaksujen vähentämistä siirrettävästä eläkeoikeudesta sovelletaan myös niihin eläkesiirtolain 7 §:ssä tarkoitettuihin eläkeoikeutta koskeviin päätöksiin, jotka on tehty esitetyn lain voimaantulon jälkeen, vaikka siirtoa koskeva hakemus olisi tehty jo aikaisemmin. Eläkevakuutusmaksujen vähentämisen ulottamisella käsittelyssä oleviin tapauksiin on tarkoitus asettaa kaikki yrittäjät yhdenvertaiseen asemaan maksamattomien eläkevakuutusmaksujen osalta.

Siirtymäsäännökseen ehdotetaan otettavaksi

säännökset niiden henkilöiden osalta, jotka ovat tehneet eläkesiirtoa koskevan hakemuksen ennen esitetyn lain voimaantuloa. Koska voimassa oleva eläkesiirtolaki mahdollistaa valintamahdollisuuden rahastosiirtona tehtävän palautuksen ja erorahan välillä, tämä mahdollisuus on haluttu taata myös uuden lain voimaantultua niille henkilöille, jotka ovat tehneet hakemuksen voimassa olevan lain aikana. Heidän osaltaan edellyttäisiin, että henkilö on tehnyt eläkesiirtolain 8 §:n mukaisen sopimuksen Eläketurvakeskuksen kanssa. Lisäksi siirtymäsäännös asettaisi uuden edellytyksen erorahan osan palautusta koskevan hakemuksen tekemisestä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun henkilön palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy. Lyhyen määräajan asettaminen on perusteltua siksi, että henkilön eläkeoikeuden kohtelu on syytä selvittää mahdollisimman pikaisesti henkilön oikeusturvan ja Suomen eläkejärjestelmän hallinnoinnin kannalta. Lisäksi eläkeoikeuden palauttava henkilö on jo ennen palveluksensa päättymistä joutunut te-

kemään valinnan rahastosiirron ja erorahan välillä, jolloin asia ei ole hänelle enää uusi. Siirtymäsäännös mahdollistaa sen, että Euroopan yhteisöjen hallinto voi Eläketurvakeskuksen ilmoituksen perusteella maksaa henkilölle erorahan. Euroopan yhteisöjen hallinto ilmoittaa Eläketurvakeskukselle sille tehdystä eläkeoikeuden palautushakemuksesta. Eläketurvakeskus tiedustelee hakijalta, haluaako hän toteuttaa rahastosiirron vai haluaako hän erorahan. Eläketurvakeskus ilmoittaa valitusta järjestelystä yhteisöjen hallinnolle. Jos hakija haluaa erorahan, Eläketurvakeskus ilmoittaa, ettei rahastosiirron tekeminen ole mahdollista. Tällöin yhteisöjen hallinto maksaa hakijalle erorahan. Erorahan saaneella virkamiehellä on siirtymäsäännöksen nojalla mahdollisuus erorahan osan palauttamiseen Suomen työeläkejärjestelmään.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 12 päivänä helmikuuta 1999 eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain (165/1999) 3 §:n 2 momentin 4 kohta ja 8 §,

muutetaan 9 §:n 1 momentti, 12 §:n 1 ja 2 momentti ja 13 §:n 2 momentti sekä *lisätään* 4 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

4 §

Oikeus siirtoon ja siirrettävä eläkeoikeus

Eläketurvakeskus voi vähentää yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen maksamattoman vakuutusmaksun siirron kohteena olevan eläkeoikeuden pääoma-arvosta.

9 §

Siirron toteuttaminen

Eläketurvakeskus antaa päätöksen Euroopan yhteisöihin siirrettävästä määrästä, joka sisältää siirtomäärän ja sille 6 §:n mukaisesti laskettavan koron. Päätös annetaan sen jälkeen kun 7 §:ssä tarkoitettut päätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi.

12 §

Eläkeoikeuden palauttaminen

Henkilöllä on oikeus eläkeoikeuden palauttamiseen Suomen työeläkejärjestelmään, jos henkilön palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy hänen saamatta mainitun palveluksen perusteella oikeutta vastaiseen eläkkeeseen. Euroopan yhteisöistä palautettava summa (*palautusmäärä*) on koko Euroopan yhteisö-

jen eläkejärjestelmän mukaan karttunutta eläkeoikeutta vastaava pääoma-arvo (*rahasiirto*).

13 §

Palauttamisen oikeusvaikutukset

Kun ratkaistaan eläkkeen saamisen edellytyksiä taikka määrätään työntekijäin eläkelain 8 §:ssä tarkoitettua yhteensovitusperustetta tai valtion eläkelain 10 §:n 6 momentissa tarkoitettua eläkkeiden enimmäismäärää, otetaan huomioon siirtomäärän perusteena olevat palveluajat ja työansiot. Yhteensovitusperusteena voidaan käyttää myös Euroopan yhteisöjen eläkkeen perusteena olevaa palkkaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

Tätä lakia sovelletaan eläkeoikeuden siirtoon, jota koskeva hakemus on tehty tämän lain voimaantulon jälkeen. Tämän lain 4 §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin myös niihin lain 7 §:ssä tarkoitettuihin päätöksiin, jotka tehdään tämän lain voimaantulon jälkeen, vaikka siirtoa koskeva hakemus olisi tehty aikaisemmin.

Henkilöt, jotka ovat hakeneet eläkeoikeuden siirtoa ennen tämän lain voimaantuloa, voivat Eläketurvakeskuksen luvalla palauttaa lain

1 §:ssä mainitun Euroopan yhteisöjen asetuksen liitteen VIII 12 artiklan mukaisesta erorahasta Suomen työeläkejärjestelmään sen osan, joka vastaa yhteisöille suoritettua siirtomäärää korotettuna työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentissa tarkoitetulla laskuprustekorolla. Hakemus erorahan osan palauttamisesta on tehtävä Eläketurvakeskuk-

selle kirjallisesti kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun henkilön palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy. Oikeus tässä säännöksessä tarkoitettuun eläkeoikeuden palautukseen on kuitenkin vain niillä henkilöillä, jotka ovat tehneet tällä lailla kumotun 8 §:n mukaisen sopimuksen Eläketurvakeskuksen kanssa.

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 12 päivänä helmikuuta 1999 eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain (165/1999) 3 §:n 2 momentin 4 kohta ja 8 §,
muutetaan 9 §:n 1 momentti, 12 §:n 1 ja 2 momentti ja 13 §:n 2 momentti sekä *lisätään* 4 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Yhdyslaitos

Yhdyslaitoksena eläketurvakeskuksen tehtävänä on muun muassa:

4) tehdä siirron hakijan kanssa sopimus 3 luvun mukaisesta eläkeoikeuden palauttamisesta;

(kumotaan)

4 §

Oikeus siirtoon ja siirrettävä eläkeoikeus

Eläketurvakeskus voi vähentää yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen maksamattoman vakuutusmaksun siirron kohteena olevan eläkeoikeuden pääoma-arvosta.

8 §

Sopimus eläkeoikeuden palauttamisesta

Siirron hakija voi tehdä eläketurvakeskuksen kanssa sopimuksen eläkeoikeuksien palauttamisesta Suomen

8 §

Sopimus eläkeoikeuden palauttamisesta

(kumotaan)

työeläkejärjestelmään. Sopimuksessa siirron hakija valtuuttaa Euroopan yhteisöjen hallinnon suorittamaan eläketurvakeskukselle 12 §:ssä tarkoitetussa erorahatilanteessa määrän, joka perustuu tämän lain mukaisesti yhteisöihin siirretyn eläkeoikeuden arvoon. Sopimus tehdään sen jälkeen, kun 7 §:ssä tarkoitetut päätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi.

9 §

Siirron toteuttaminen

Eläketurvakeskus antaa päätöksen Euroopan yhteisöihin siirrettävästä määrästä, joka sisältää siirtomäärän ja sille 6 §:n mukaisesti laskettavan koron. Päätös annetaan 8 §:n mukaisen sopimuksen tekemisen jälkeen tai, jos sopimusta ei ole tehty, sen jälkeen kun 7 §:ssä tarkoitetut päätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi.

12 §

Eläkeoikeuden palauttaminen

Henkilöllä on oikeus eläkeoikeuden palauttamiseen Suomen työeläkejärjestelmään, jos henkilön palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy hänen saamatta mainitun palveluksen perusteella oikeutta vastaiseen eläkkeeseen ja jos hän on tehnyt 8 §:n mukaisen sopimuksen eläketurvakeskuksen kanssa. Euroopan yhteisöistä palautettava summa (palautusmäärä) on erorahasta osa, joka vastaa yhteisöille suorittettua siirtomäärää korotettuna työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentissa tarkoitetulla laskuperustekorolla, tai koko Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän mukaan karttunutta eläkeoikeutta vastaava pääoma-arvo (rahastosiirto).

13 §

Palauttamisen oikeusvaikutukset

Kun ratkaistaan eläkkeen saamisen edellytyksiä taikka määrätään työntekijäin

Kun ratkaistaan eläkkeen saamisen edellytyksiä taikka määrätään työntekijäin

9 §

Siirron toteuttaminen

Eläketurvakeskus antaa päätöksen Euroopan yhteisöihin siirrettävästä määrästä, joka sisältää siirtomäärän ja sille 6 §:n mukaisesti laskettavan koron. Päätös annetaan sen jälkeen kun 7 §:ssä tarkoitetut päätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi.

12 §

Eläkeoikeuden palauttaminen

Henkilöllä on oikeus eläkeoikeuden palauttamiseen Suomen työeläkejärjestelmään, jos henkilön palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy hänen saamatta mainitun palveluksen perusteella oikeutta vastaiseen eläkkeeseen.

Euroopan yhteisöistä palautettava summa (palautusmäärä) on koko Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän mukaan karttunutta eläkeoikeutta vastaava pääoma-arvo (rahastosiirto).

eläkelain 8 §:ssä tarkoitettua yhteensovitusperustetta tai valtion eläkelain 10 §:n 6 momentissa tarkoitettua eläkkeen enimmäismäärää, otetaan huomioon siirtomäärän perusteena olevat palveluajat ja työnansiot. Yhteensovitusperusteena voidaan käyttää myös Euroopan yhteisöjen eläkkeen perusteena olevaa palkkaa, jos eläkeoikeuden palauttaminen on toteutettu 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuna rahastosiirtona.

eläkelain 8 §:ssä tarkoitettua yhteensovitusperustetta tai valtion eläkelain 10 §:n 6 momentissa tarkoitettua eläkkeiden enimmäismäärää, otetaan huomioon siirtomäärän perusteena olevat palveluajat ja työnansiot. Yhteensovitusperusteena voidaan käyttää myös Euroopan yhteisöjen eläkkeen perusteena olevaa palkkaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

Tätä lakia sovelletaan eläkeoikeuden siirtoon, jota koskeva hakemus on tehty tämän lain voimaantulon jälkeen. Tämän lain 4 §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin myös niihin lain 7 §:ssä tarkoitettuihin päätöksiin, jotka tehdään tämän lain voimaantulon jälkeen, vaikka siirtoa koskeva hakemus olisi tehty aikaisemmin.

Henkilöt, jotka ovat hakeneet eläkeoikeuden siirtoa ennen tämän lain voimaantuloa, voivat Eläketurvakeskuksen luvalla palauttaa lain 1 §:ssä mainitun Euroopan yhteisöjen asetuksen liitteen VIII 12 artiklan mukaisesta erorahasta Suomen työeläkejärjestelmään sen osan, joka vastaa yhteisöille suoritettua siirtomäärää korotettuna työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentissa tarkoitettulla laskuperustekorolla. Hakemus erorahan osan palauttamisesta on tehtävä Eläketurvakeskukselle kirjallisesti kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun henkilön palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy. Oikeus tässä säännöksessä tarkoitettuun eläkeoikeuden palautukseen on kuitenkin vain niillä henkilöillä, jotka ovat tehneet tällä lailla kumotun 8 §:n mukaisen sopimuksen Eläketurvakeskuksen kanssa.
